

Francosko ljudstvo se ne bo nikoli bojevalo proti Sovjetski zvezi

Moskva, (TASS). V uredništvu »Truda« v Moskvi je bila tiskovna konferenca, na kateri je govoril glavni urednik francoskega lista »Vie Ouvrière« Fernand Leruche o svojih vtisih s potovanja po Sovjetski zvezi. Med svojim bivanjem v Sovjetski zvezi, je dejal Leruche, sem imel možnost, da se znova prepričam, da koraka sovjetska država z varnimi koraki v komunizem. Spoznal sem, da je osnovna poteza, značilna za ljudi socialistične države, njihova zavest, da delajo zase, da so popolnoma gospodarji svojega življenja. Tu je izvor njihove brezmejne ljubezni do socialistične domovine.

Medtem ko je v zadnjem letu kupna moč francoskega delavca zelo padla, ker so se mezde zmanjšale, cene pa neprestano naraščajo, pa se je kupna moč sovjetskega rublja dvignila. Francosko ljudstvo z občudovanjem spremlja uspehe Sovjetske zveze in vidi v njej edinega ter doslednjega zaščitnika miru. Francosko ljudstvo ne bo šlo nikoli za Blumom, Julesom Mochom, De Gaulleom in Jouhauxom, ki

izpolnjujejo voljo ameriškega imperalizma in skušajo pahniti Francijo v novo vojno. Leruche je dejal, da se francosko ljudstvo nikoli ne bo bojevalo proti Sovjetski zvezi.

V odgovoru na vprašanje novinarjev o pomenu stavke francoskih rudarjev je Leruche dejal: Stavka je dokazala, da se delavski razred Francije ne more pomiriti s političnim, socialno-gospodarskim in drugim suženjstvom, ki mu ga vsiljujejo. Stavka je tudi pokazala, da je med srednjimi razredi in delavskim razredom ozka povezava. Bil sem priča, ko so dajali pred-

stavniki kmetov in inteligence rudarjem denarno pomoč.

Prav tako je stavka razgalila desne socialiste, pristaše ameriškega imperalizma, kot izdajalce republike. Odgovor vlade in desnih socialistov na rudarsko stavko, ki je izraz volje francoskega ljudstva, je dal našemu ljudstvu pravico, da imenuje Marshallov načrt in vso politiko ameriških imperialistov v Franciji »drugo okupacijo«. Stavka je pokazala, da je borba za kruh neločljivo povezana s splošno borbo za svobodo in narodno neodvisnost francoskega ljudstva.

Francoska vlada kapitulira pred ameriški zahtevami

Pariz, (Tanjug). List »France Nouvelle« je objavil članek, posvečen vprašanju Porurja, v katerem piše:

»Francozi so po sklepu Angloameričanov o izročitvi ruske težke industrije nemškemu kapitalistom prepričani, da hoče

dostne garancije, da se prepreči, da bi z uporabo marke sovjetske cone v Berlinu nastale kakršne koli ovire v denarnem obtoku sovjetske zasedbene cone ali kršitev trdnosti valute sovjetske cone.« Če bi pokazali dovolj razumevanja za potrebo, da se ohrani to načelo, bi bila vsa ostala vprašanja lahko rešena.

Maršal Sokolovski je potem poudaril, da zapadne zasedbene države nočejo razumeti ali baje ne morejo razumeti, da sovjetska vojaška uprava ne bi uvedla omejitev na prometnih žilah med Berlinom in zapadnimi okupacijskimi conami, če bi separatna denarna reforma v Zapadni Nemčiji in uvedba druge valute v zapadnih sektorjih Berlina zares ne ogrožali gospodarstva sovjetske cone. Ni treba ponavljati, da si je sovjetska stran nenehoma prizadevala, da bi se berlinsko vprašanje ugodno rešilo ob upoštevanju medsebojnih koristi in obstoječega mednarodnega sporazuma. To dokazuje tako odgovor sovjetske vlade z dne 16. novembra na pismo gospodov Evatta in Trygve Liea, kakor tudi ugodno stališče šefa sovjetske delegacije na Generalni skupščini OZN v Parizu do prizadevanj za posredovanje predsednika Varnostnega sveta gospoda Bramuglie.

Ločene volitve v Berlinu

Berlin, (TASS). Po navodilih zapadnih sil v Berlinu bodo dne 5. decembra t. l. v zapadnih sektorjih Berlina ločene občinske volitve. Sklep o teh ločenih volitvah je ponovni javni korak k dokončni razcepitvi Berlina.

Sovjetsko poveljstvo v Berlinu je predlagalo, da bi izvedli v Berlinu enotne demokratske volitve in tudi v zapadnih sektorjih Berlina ustvarili normalne pogoje za demokratske volitve, vendar pa so bili vsi ti predlogi, čeprav so bili v celoti sprejemljivi, takoj odklonjeni.

Kakor poroča TASS iz Prage, so za predstoječe protipravne volitve v zapadnih sektorjih Berlina pripeljali preko tako imenovanega »zračnega mostu« v Berlin velike količine bomb, ki vsebujejo solzilne pline, policijo zapadnih sektorjev pa opremlili z ameriški Colt-revolverji.

Na predvolivnih zborovanjih grizijo volivcem, da bodo zgubili stanovanja in opravo, sami pa bodo izgnani iz zapadnih sektorjev, ako se ne bodo udeležili volitev.

Koroški Slovenci s polnim zaupanjem zremo v novo Jugoslavijo in se hočemo za združitev z matičnim narodom boriti vse dotlej, dokler ne bo uresničeno tisto, za kar so žrtvovali svoja življenja najboljši sinovi slovenskega naroda.

sti ne bodo smeli delati v rurskih rudnikih, je v očitnem nasprotju z dejstvi, ker so isti bančniki in industrijalci, ki so podpirali Hitlerja, še vedno gospodarji nad gospodarskimi napravami biconije.«

List omenja nato stališče francoskih vladajočih krogov do rudarskega vprašanja ter spominja na njihovo politiko popolne podreditve ameriškemu ministertvu za zunanje zadeve in na neprestane kapitulacije francoskih voditeljev pred ameriški gospodarski, politični in vojaški zahtevami. Politiki, ki so polni protikomunizma in protisovjetizma, so izdali koristi in čast Francije. Njihovi sedanjil protesti hočejo pomiriti ogorčenje francoskega ljudstva in preusmeriti njegovo pozornost od tajnih pogajanih o atlantskem paktu. V smislu teh pogajani hočejo prikazati atlantski pakt kot protiutež, ki bi zajamčil Franciji varnost.

RUDARSKA STAVKA V FRANCIJI KONČANA

Pariz. Francoska Zveza rudarjev je pozvala stavkajoče rudarje, da prihodnji ponedeljek, dne 6. decembra t. l. spet pričnejo z delom v rudnikih. V pozivu je rečeno: Stavka ni bila zaman. Zdi se, da je treba zbrati vse sile, da na drug način borbe prodremo tudi z ostalimi zahtevami, ki jim do sedaj še niso ugodili. Zveza rudarjev zaključuje v svojem pozivu: »Viste zmagovalci od jutri!«

Predvideno je, da bo v prihodnjem tednu podpisana pogodba o zvišanju mezd, kar je rezultat generalne stavke francoskih pristajalskih delavcev.

Osvobodilna borba južnokorejskega ljudstva

»Far Eastern Bulletin«, ki izhaja v Hongkongu, poroča, da je v južni Koreji izbruhnila vstaja, ki je rezultat protestne akcije korejskih policijskih čet. Policisti so se branili izvršiti ameriško povelje in izvesti kazenski postopek proti delavstvu otoka Tshedou.

Koncem oktobra je doseglo število civilnih oseb, ki so se pridružile upornim policistom, že 12.000.

Uporniki so zavzeli mesta Jiosu, Sunšon, Namvon, Poson in druge kraje, ki ležijo ob železniških progah. Vendar pa je jasno, da so prav tako kot kitajski in grški partizani v stanju, da zavzamejo še nadaljnja mesta in železniške proge.

Glavnina partizanov, ki se jim pridružuje vedno več ljudi, se je umaknila v go-

rovje Čoj, kjer se pripravlja na daljšo boje.

V poročilu je nadalje rečeno, da položaj v Južni Koreji ugodno vpliva na razvoj partizanske vojne, ker sta dva otoka, ki ležita med Korejo in Japonsko, popolnoma v rokah upornikov, ki priznajo edino ljudsko-demokratsko vlado Kim Ir Sensa v Severni Koreji.

Američani, ki so prvotno mislili, da bodo južno-korejske marionetske čete vstaje »zadušile«, so se popolnoma zmotili. Vstaja je notranjo krizo vazalskega režima postrčila. Celotno poslanec Čohunjan je, kakor poroča »United Press«, na zadnji seji marionetskega parlamenta izjavil: »Južno-korejska vlada niti v najmanjši meri ne uživa zaupanja korejskega prebivalstva.«

Na smrt obsojeni grški borci so stopili v gladovno stavko

Atene, (TASS). Iz protesta proti množičnim ustrelitvam borcev odpora v Grčiji je začelo 600 na smrt obsojenih na otoku Egina gladovno stavko. V imenu 3600 na smrt obsojenih iz vseh grških zaporov so poslali razglas vsem predstavnikom Združenih narodov, komiteju za človečanske pravice pri OZN, državnikom zaveznških držav, prvakom Komunističnih partij Francije in Italije, generalnemu sekretarju Svetovne sindikalne federacije, britanskim Trade Unionom, vrsti demokratskih organizacij in največjim evropskim in ameriškim časopisom. V razglasu pravijo: »Preprečite nezaslišani zločin. Rešite življenje borcev, katerih edini zločin je, da so na poziv zaveznikov sodelovali v skupni borbi za rešitev človeštva. Ustrelitev teh borcev po štirih letih zapora bi bilo javno politično maščevanje in roganje pravosodju.«

IZGUBE MONARHOFAŠISTIČNE VOJSKE

Beograd, (TASS). Radijska postaja Svobodna Grčija prinaša poročilo o bolih 7. divizije Demokratske armade v yzno-

dni Makedoniji in Traciji. Te čete so izvedle vrsto uspešnih napadov in zadale monarhofašističnim edinicam težke udarce. 7. divizija je uplenila 580 pušk, 40 brzostreljk, 22 lahkih mitraljezov, 8 topov, 2 težka mitraljeza, 167.000 nabojev, 1 oklopni avtomobil, velike količine municije in drugega vojnega materiala.

Na frontnem odseku Vitsi v zapadni Makedoniji so čete Demokratske armade vdrle v sovražnikove postojanke in obkolele en monarhofašistični batajon, ki je zgubil 132 mrtvih in ranjenih vojakov.

Pariz. — Po enurnem sestanku med italijanskim predsednikom vlade De Gasperijem in francoskim zunanjim ministrom Schumanom se je zvedelo, da je napravila Italija nov korak za priključitev Italije k zahodnemu vojaškemu bloku. Neki višji italijanski predstavnik, ki je govoril o razgovorih De Gasperija v Bruslju in Parizu kot »novem koraku Italije proti zahodu«, je izjavil, da »dokazuje oziračje, v katerem so bili ti razgovori, da bo Italija končno pristopila k bruseljskemu paktu.«

Bogastva v novi Jugoslaviji služijo ljudstvu

Pet let po zgodovinskem zasedanju AVNOJ-a v Jajcu, ob koncu drugega leta petletke se je vsa Jugoslavija spremenila v velikansko gradilišče. Povsod v državi se dvigajo nove tovarne, nove železniške proge, električne centrale, stanovanjske naselbine, melioracijski prekopi ter rečne in pomorske prometne naprave. Mladina je zgradila tri velike železniške proge.

Z zanosom, požrtvovalnostjo in strokovnim znanjem junaških mladincev, delavcev in strokovnjakov se vedno bolj dviga poslopje Predsedstva vlade na gradilišču Novega Beograda.

29. november je dan, ki je globoko zapisan v srcu vsakega Jugoslavana. Tega dne je bila 1943. leta proglašena republika, uzakonjena in potrjena demokratična ljudska oblast. Za ta dan se je borilo in prelivalo kri stotisoče delovnih ljudi. Zato je 29. november praznik vseh Jugoslavanov, vseh, ki so se junaško borili v zavesti, da bodo njihove žrtve osnova novega srečnejšega življenja. Letos poteka že četrto leto, in Jugoslavani s ponosom pokažejo vsakomur, kaj so naredili in kje so na njihovi poti v socializem.

Vsak dan izpolnjujejo nova podjetja predvideni plan za letošnje leto. Kje je skrivnost vsega tega? Sprostile so se ustvarjalne sile ljudi, ki se zavedajo, da ne delajo več za izkoriščevalce, temveč zase in za svoje otroke. Zdi se, kot da bi imeli vedno pred očmi številke najbolj sramotnega gospodarjenja z jugoslovanskim naravnim bogastvom, ko je šlo pred vojno na tuje vsako leto 83,7 odstotkov antimonove rude, 63,4 odstotkov železne rude, 74,8 odstotkov surovega bakra itd.

Samo petletni plan je bil tisti, ki bo mogel izbristati vse to, ki bo dosegel, da se Jugoslavija osamosvoji in tako zavaruje svojo svobodo, ki jo je tako drago plačala.

Petletni plan je ena sama velika naloga, zaobljuba. V celotni industrijski proizvodnji bodo presegli 5 krat predvojno

proizvodnjo, proizvodnjo elektrike 4 krat, premoga za 272 odstotkov in proizvodnjo železne rude za 887.000 ton. Razumljivo je, da so to velike naloge. Res je, da jih je bilo mnogo, ki so govorili, da je plan nestvaren. Toda jugoslovansko ljudstvo je prav s preseganjem plana dokazalo, da plan ni samo stvaren, temveč bo tudi presežen.

Ker je elektrifikacija najbolj važna, bodo v Jugoslaviji zgradili 22 električnih central. Mariborska je že v pogonu, prav tako centrala v Kotorju ter nekaj manjših.

Da bo plan izpolnjen, bodo znanstveniki skonstruirali stroje, ki bodo še boljši od uvoženih. Litostroju bodo pripomogli pri načrtih strokovnjaki novoustanovljenega zveznega instituta za turbostroje v Ljubljani, ki preizkuša poleg turbin za električne centrale tudi črpalke za namakalne postaje, ki jih bo Litostroj tudi izdeloval. Prav tako preizkušajo črpalke za sesanje zemlje. S temi črpalkami bodo ko-

pali prekop Donava — Tisa — Donava, nasipali tla za novi Beograd in zasipali Skadrsko jezero.

Temelje industrializaciji ustvarjajo tudi tovarne težkih orodnih strojev. Ena izmed najvažnejših je tovarna »Ivo-Lola Ribar« v Beogradu, ki je izdelala že prve proizvode, med njimi 40 ton težke škarje za sakanje jekla (do 75 mm debeline) in stiskalnico za stiskanje železa z jakostjo 150 ton pritiska.

V tovarnah »Prvomajska«, »14. oktobra«, »Jasenica« in »Rade Končar« delajo gradbene stroje domačih konstruktorjev, kladiha na zračni pritisk, stroje za pridelovanje konoplje, električne motorje, generatorje, transformatorje, industrijske in avtomatične telefone, električna dvigala itd.

Jugoslavija je bogata dežela. Z dneva v dan postaja bogatejša, zato, ker se je pokazalo, da morejo samo pod ljudsko oblastjo velika bogastva dežele ljudstvu tudi služiti.

Odkrili so spomenik maršalu Titu

V nedeljo so svečano odkrili spomenik maršalu Titu v njegovem rojstnem kraju Kumrovcu. Spomenik je postavljen na dvorišču hiše, v kateri se je rodil maršal Tito.

Ta veliki dogodek je pričakala vas Kumrovec v svečanem razpoloženju. Že od ranega jutra je prihajalo ljudstvo iz bližnjih in daljnjih vasi z zastavami, godbo in transparenti. V Kumrovcu so prispele tudi delegati II. kongresa Komunistične partije Hrvatske, ki trenutno zaseda v Zagrebu.

Svečanega odkritja spomenika maršalu Titu so se udeležili: člana Politbiroja CK KPJ Milovan Djilas in Ivan Gošnjak, član CK KPJ Vicko Krstulović, predsednik vlade LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarič ter mnogi predstavniki javnega in kulturnega življenja. Spomenik je odkril pred-

sednik vlade LR Hrvatske Vladimir Bakarič, ki je ob tej priložnosti dejal:

»V čast II. kongresa KP Hrvatske in v imenu hvaležnosti tistemu, ki je našo Partijo in z njo vred vse ljudstvo vodil do tako velikih zmag, ki smo jih izvojevali in ki so nam omogočile, da imamo danes v polni svobodi naš kongres, odkrivam ta spomenik največjemu sinu naših narodov in ga izročam v varstvo krajevnemu odboru.«

Po navdušenih vzklikih maršalu Titu je navzoče pozdravil tajnik krajevnega odbora Ljudske fronte vasi Kumrovec. Med drugim je dejal, da je spomenik maršala Tita, ki spominja vse jugoslovanske narode na veliko narodnoosvobodilno borbo, ponos vsega jugoslovanskega ljudstva, zlasti pa ponos vasi Kumrovec. Ob koncu svojega govora je naglasil: »Prebivalstvo Titovega rojstnega kraja izraža največje zaupanje vodji jugoslovanskih narodov maršalu Titu in Komunistični partiji Jugoslavije in Hrvatske in obljublja, da bo uresničilo socializem v svoji vasi. To bo izraz naše hvaležnosti tovarišu Titu in Komunistični partiji, ki sta nas osvobodila.«

Nato je govoril član Centralnega komiteja KP Hrvatske Marko Belinčič. Poudaril je, da je maršal Tito zrasel v nedrih Partije in delav. razreda Jugoslavije in dejal, da mora duh zvestobe Partiji, delavskemu razredu in svojemu ljudstvu, ki ga uči maršal Tito, prodreti v najširše ljudske množice ter prežeti vsakega državljanca.

Nato so si delegati ogledali rojstno hišo maršala Tita in napisali v spominsko knjigo naslednje besede:

»Delegati II. kongresa Komunistične partije Hrvatske so z globokim spoštovanjem in ljubeznijo obiskali Tvoj rojstni kraj in hišo.«

Avstrijske oblasti trpijo fašistično propagando

Dunaj, (TASS). Na seji Aliiranega sveta dne 26. t. m. je sovjetski visoki komisar za Avstrijo armadni general Kurasov opozoril člane Aliiranega sveta na nebrzdano fašistično propagando, ki v zadnjem času v Avstriji zavzema vedno večji obseg. Pri tem je sovjetski zastopnik imenoval list »Freie Stimmen«, ki izhaja v Linzu — v ameriški zasedbeni coni. Poleg poskusov opravičevanja fašizma najdemo v tem listu tudi nebrzdano klevetniško gonjo proti demokratičnim deželam, ki je istovetna z nekdanjo Goebbelsovo propagando. List »Der Blick«, ki izhaja v Gradcu — v britanski zasedbeni coni, vodi besno gonjo proti zaveznikom, hujska na novo vojno in širi fašistično miselnost.

Po vsebini teh listov je sklepati, da ilegalne nacistične organizacije namesto lista »Alpenländischer Heimatruf«, ki ga je Aliirani svet prepovedal, izdajajo druge, vendar popolnoma istovrstne liste.

Ni se spremenila vsebina nacistične propagande, niti se ni spremenil sestav nosilcev te propagande; spremenilo se je edino-le ime časopisov.

Avstrijska vlada kljub vsemu temu do danes ni ničesar ukrenila, da bi te časopise prepovedala.

Spričo tega je sovjetski zastopnik Kurasov predlagal, naj Aliirani svet prepove

PO ŠIRNEM SVETU

New York, (TASS). V ameriških zasedbenih conah Avstrije in Nemčije na skrivaj novačijo bivše nacistične oficirje za vojsko arabskih držav proti državi Izrael. Prisnubljene kandidate pošiljajo v obmejno italijansko mesto Bolcan, kjer se morajo javiti italijanskim izseljeniškim oblastem, te pa jih potem pošljejo nato v koncentracijska taborišča v Frascati pri Rimu ali na Liparske otoke v bližini Sicilije. Bivše nemške višje oficirje navadno s posredništvom libanonske misije in egiptskega konzulata v Rimu prav hitro odpošljejo v arabske države.

Varšava, (Tanjug). V Varšavi je bila podpisana poljsko-češkoslovaška pogodba o ugodnostih češkoslovaškega tranzita. Na podlagi te pogodbe bodo prometne zveze med Prago in moravsko-ostravsko kotlino skrajšane za 100 km, kar Češkoslovaška bo lahko uporabljala poljsko ozemlje na vseh obmejnih predelih, kjer dela meja velike krivulje.

Razen tega bodo odprli novo prehodno postajo, s čimer bo za 160 km skrajšana železniška zveza med zahodno Češkoslovaško in poljskimi baltičskimi pristanišči. Otvoritev te nove prehodne postaje bo za Češkoslovaško velikega gospodarskega pomena glede na stalno naraščanje tranzita iz zahodnih industrijskih področij Češkoslovaške.

Varšava. — Rajonsko sodišče v Varšavi je obsodilo skupino poljskih filmskih igralcev, ki so med vojno sodelovali s Hitlerjevimi filmom. Obtoženi Sambonski je bil obsojen na dosmrtni zapor, drugi trije igralci pa na kazni zapora od treh do pet let. Vsem obsojencem je bilo zaplenjeno premoženje.

Helsinki. — Kot poroča »Associated Press« so izpustili iz zapora predsednika kvilinske finske vlade iz časov hitlerjevske okupacije Edvina Linkomisa in ministra za zunanje zadeve iste vlade Vaina Tanerja, ki sta bila 1946. leta kot glavna krivca vojne obsojena na pet let zapora.

Fašistične metode proti Slovincem v Italiji

Trst, (Tanjug). Italijanske oblasti so pričele izvajati proti slovenskim manjšinam v Italiji iste metode, kakršne so uporabljale v predvojnem času fašistične oblasti.

Minuli teden so napadli karabinjerji v slovenski vasi Števerjan sedež Demokratske fronte ter prostore prosvetnega društva, češ da iščejo orožje. Dasiivno niso našli ničesar obtežilnega, so karabinjerji zapečatili prostore, zasliševali navzoče in se zanimali, kdaj so sestanki, kdo se jih udeležuje itd.

Nad 140.000 pristaniških delavcev stavka v ZDA

London. V Southamptonu se je začela stavka posadke prekomornika »Queen Elisabeth« v znamenje solidarnosti z ameriški pristaniškimi delavci, ki stavkajo že 10 dni. Stavka se je razširila tako ob obali Atlantika kakor tudi ob obali Pacifika. Zaradi stavke je morala ladja »Queen Elisabeth« odložiti potovanje v ZDA. Po razglasitvi stavke je priredila ladijska posadka protestno zborovanje. Z zborovanja so poslali predstavniku mednarodnega združenja pristaniških delavcev v New Yorku brzojavko, v kateri izražajo solidarnost s stavkajočimi ameriški pristaniškimi delavci in poudarjajo, da posadka ladje »Queen Elisabeth« ne bo odplula proti Halifaxu, ali New Yorku vse dotlej, dokler ne bo končana stavka ameriških pristaniških delavcev. Tako so začeli stavkati v znamenje solidarnosti poleg kanadskih delavcev tudi britanski delavci.

Hkrati se stavka pristaniških delavcev v ZDA, stalno širi. Po poročilu radijske postaje v Los Angelesu se je razširila na vsa večja pristanišča v ZDA, tako da sodeluje danes v stavki ob isti obali ZDA na 143.000 pristaniških delavcev in članov posadk 447 ladij.

Ker je stavka skoraj popolnoma zavrta ves ladijski promet v ZDA, so lastniki privolili v nova pogajanja z delavci, ki zahtevajo povišanje mezd.



Po naši zemlji

Proslavili smo največji praznik nove Jugoslavije

V ponedeljek, dne 29. novembra 1948 so praznovali narodi Jugoslavije peto obletnico ustanovitve nove demokratične Jugoslavije, države napredka, države enakopravnosti in svobode. Pred petimi leti, torej v času najhujše borbe, je bilo zgodovinsko zasedanje AVNOJ-a v Jajcu, kjer so bili postavljeni temelji nove državne skupnosti jugoslovanskih narodov. Svobodno izvoljeni zastopniki bojujočega se jugoslovanskega ljudstva, ki se je samo in brez državnega vodstva postavilo v bran za svojo svobodo in za svojo državo, so na tem zasedanju sklenili obdržati oblast v svojih rokah in razglasiti svoja načela, ki naj bi poslej vodila in upravljala življenje jugoslovanskih narodov: oblast ljudstva enakopravnost in neodvisnost vseh narodov Jugoslavije. Nadaljnji razvoj je pokazal, da ta načela niso bila samo proglašena, marveč so jih dejansko gibalne ideje vsega jugoslovanskega ljudstva pod vodstvom Partije in maršala Tita tudi uresničile.

Tudi mi koroški Slovenci, ki smo se skupno z vsemi jugoslovanskimi narodi kot del slovenskega naroda borili proti fašizmu, slavimo praznik jugoslovanskega ljudstva. Slavimo ga tembolj, ker vemo, da nas v naši borbi za osvoboditev podpirajo vsi naši jugoslovanski bratje. Zavedamo se, da je naša bodočnost samo v združitvi s svobodnimi narodi v novi Jugoslaviji, ki je nastala pred petimi leti. Borbeno pot nove Jugoslavije pa nam tudi kaže, kako se mora vsak narod boriti, da si pribori svobodo in človeku vredno življenje.

Kakor vsako leto smo tudi letos praznovali 29. november — praznik Jugoslavije, ki je tudi naš praznik. V Št. Jakobu v Rožu smo se v nedeljo, dne 28. novembra

zbrali v Narodnem domu, da dostojno proslavimo ta veliki dan. Prišli so tudi pevci iz Borovelj, ki so s svojim petjem pomnožili spored proslave. Po otvoritvenih besedah tov. Šimeja Martinjaka, ki je pozdravil vse navzoče, so Boroveljčani zapeli partizanske in narodne pesmi, nato pa je spregovoril tov. Danilo Kupper, ki je poudaril pomen 29. novembra. Govoril je o II. zgodovinskem zasedanju AVNOJ-a v Jajcu, na katerem so sprejeli sklepe, ki so usodni za vse jugoslovanske narode in tudi za nas koroške Slovence. Omenil je 29. november 1945. leta, ko so sklepi, sprejeti na zasedanju v Jajcu, dobili tudi uradno veljavnost, ko jih je sprejela Ljudska skupščina. Ob koncu je tov. Danilo ponovno poudaril važnost nadaljnje odločne borbe proti imperializmu in

dejal, da bomo samo z nenehno borbo dosegli tudi mi svoje pravice in svobodo.

Z recitacijami in petjem smo zaključili proslavo, ki je spet pokazala, s kakšnim zaupanjem gleda naše ljudstvo v novo Jugoslavijo in njeno vodstvo.

Ravno tako je bila proslava tudi v Globasnici, kjer je govoril tov. Janko Mak in ki je tudi poudaril zgodovinski pomen 29. novembra. Proslava bi morala biti tudi v Škofičah, ki pa je vsled tehničnih ovir izpadla.

S proslavami smo koroški Slovenci ponovno dokazali, da s polnim zaupanjem zremo v novo Jugoslavijo in da se ločimo za združitev z matičnim narodom boriti tako dolgo, da bo uresničeno tisto, za kar so žrtvovali svoja življenja najboljši sinovi slovenskega naroda.

Novi primeri gospodarskega izkoriščanja

Protiljudsko izkoriščevalsko delo živinskega prekupevalca in ocenjevalca Teppana in sovrstnikov pri okrajnem glavarstvu v Velikovcu razkrinkujejo vedno novi primeri.

Tov. Bovče Albin z Letine pri Šmihelu nad Pliberkom je moral v zvezi z nasilnim odvzemom živine v zadnjih tednih oddati 630 kg težko kravo. Že samo teža pove, da je bila krava dobro rejena. Ob priliki prevzema jo je Teppan ocenil in jo plačal po 2.30 šil. za kg, kar odgovarja ceni okostnjaka. S tem je pritisnil tov. Bovčeta za najmanj 600 šil. Vendar je bil ta profit za njega še premajhen in je kar na licu mesta odtegnil od dejanske teže še 8 odstotkov, ker je bila krava namenjena na Dunaj, in je še tukaj prigoljufal okoli 120 šil. Tov. Bovče je dobil za kravo 1300 šil. namesto 2079 šil., kar bi odgovarjalo uradni ceni pri pravilni ocenitvi.

Ko se je ob drugi priliki pritožil tov. Bovče pri Guetzu, mu je ta posmehljivo dejal: »hat er Ihnen eh' schön gezahlt.«

Kdaj bo takšnim protiljudskim elementom onemogočeno njihovo delovanje? Če oblasti ne bodo odstranile in najstrožje kaznovale tako očitne roparje našega imetja kakor sta Teppan in Guetz, potem bo obračunalo z njimi ljudstvo. Pliberški kmetje Teppanu odrekajo pravico, da bi še kdaj ocenjeval živino. On je očiten izkoriščevalec, ki še nikdar ni delal, marveč vedno živel na račun drugih. Zaradi tega je bil vržen iz službe pri zadrugi v Pliberku, zaradi tega ga je pognal kot upravnika tudi njegov »gospod« Gruber. Če so mu oblasti sedaj ponudile tako dobičkanosen posel, potem je dokazano, da so jim takšni ljudje pri gospodarskem upro-

paščanju slovenskega kmeta najbolj dobrodošli, ker jih ni treba zato plačevati, ampak se plačujejo sami.

Mera je pri nas polna in zato bo čas, da bodo oblasti odstranile uradnike, kakor je Teppan, tako tudi njegov zaščitnik Guetz ter podpihovalec Boyneburg.

Sele

Pretekli teden smo imeli v Selah masovni sestanek, ki se ga je udeležila mladina naše občine. Na sestanku je prišel tudi tovariš iz Celovca, ki je podal politični pregled in nakazal naloge, ki nas čakajo v zimskem času. Razpravljali smo tudi o izključitvi naših vodilnih tovarišev iz Komunistične partije Avstrije in pri tem z ogorčenjem ugotovili krivično ravnanje nekaterih avstrijskih tovarišev deželnega vodstva za Koroško, ki izključujejo naše najodločnejše borce kot je tov. Gašper. Nikakor ne moremo razumeti tega mi, ki poznamo tovariša Gašperja kot starega in naprednega borca za pravice delovnega ljudstva in organizatorja protifašističnega boja na Koroškem, v katerem smo se skupno z vsemi naprednimi silami sveta borili v času najhujšega nacističnega nasilja. Vsa mladina iz Sel in okolice obsoja tako ravnanje in se bo še tesneje oklenila naših vodilnih tovarišev ter skupno z njimi in pod njihovim vodstvom nadaljevala borbo za osvoboditev slovenskega ljudstva na Koroškem.

Kakor povsod po Slovenski Koroški se tudi mi zanimamo za fizikalno delo. Posebno se veselimo na smučarske tečaje in tekme, ki jih bomo priredili letošnjo zimo. Že zdaj pripravljamo hrano in vse drugo, kar je potrebno za izvedbo teh tečajev.

Vse čitatelje Slovenskega vestnika

OPOZARJAMO

na bližajoče se božične praznike in na Novo leto. Kakor smo vsako leto priobčili v našem listu nešteto voščil, ki so jih poslali čitatelji lista iz vseh krajev in vasi naše Slovenske Koroške, tako bomo tudi letos stavili našim čitateljem na razpolago potrebnega prostora v listu.

V ta namen prosimo vse naše prijatelje, ki želijo voščila v letošnji božični številki, da izpolnijo naslednje vrstice, izrežejo obrobjeni listek in ga pošljejo upravi Slovenskega vestnika, Celovec-Klagenfurt 1, Postschiessfach 272. Čitatelji, ki želijo voščila s posebnim besedilom, prosimo, da priložijo izpolnjenemu listku poseben list, na katerega napišejo zaželjeno besedilo.

Da bomo božično številko lahko pravočasno in okusno uredili, prosimo, da nam pošljete izpolnjene listke najkasneje do 15. decembra 1948.

Uprava

Ime _____
 naslov _____
 poklic _____
 podpis _____

Pripravljamo se tudi na kulturno prosvetno prireditve. V najkrajšem času bomo uprizorili partizansko igro »Volkodlak«, na katero že danes vabimo vse ljubitelje slovenske prosvete.

Podkraj nad Pliberkom

Na poziv Kmečke zveze za Slovensko Koroško k jesenskim sadjarskim tečajem in skupnemu čiščenju sadnega drevja smo imeli v Podkraju nad Pliberkom v nedeljo 21. novembra 1948 naš skupni sadjarski tečaj. Veliko je bilo zanimanje za tečaj, saj se nas je zbralo okoli 20, od vsake hiše je bil oče ali sin. Popoldne je tov. Pečnik predaval o gnojenju, sajenju in čiščenju sadnega drevja. Popoldne smo pa šli v Šternov sadovnjak in pričeli s praktičnim delom. Kakor smo se dopoldne v predavanju naučili smo skupno vsadili nekaj sadnih drevesc, potem nam je tov. Janko pokazal, kako moramo sadnemu drevju gnojiti, kako moramo snažiti sadno drevje in kaj moramo pri tem upoštevati. Veliko smo se naučili koristnega in potrebnega. Sklenili smo, da bomo priredili še več takšnih tečajev, predvsem spomladi, ko se bo pričelo škropljenje in cepljenje sadnega drevja.

Veje, ki smo jih odstranili pri snaženju, smo pa pustili ležati v sadovnjaku, da pozimi zajci ne bodo oškodovali mladega drevja. Če ogledajo veje, ki ležijo na tleh, to nič ne škoduje.

11

FRANCE SLOKAN:

POVEST O BELEM KRUHU

Eden je stal visoko na podprtem hlodu, dva sta vlekla na spodnji strani. Nobenemu človeku pa se ni niti sanjalo, da bodo nekoč na svetu takšne žage, ki bodo žagale same od sebe. To bi se jim zdel prevelik čudež, ki bi ga ne mogli verjeti niti v sanjah.

Zdaj je pa žagar v tisti planinski vasi, ki je bila oddaljena pet do deset kilometrov od reke kjer voda vrtil kolesa, poklical delavce, da mu razžagajo hlode. Samo stikalo je zavrtel in delavci so bili že tam. Nevidni in strašno močni. Takoj so bili pripravljani za delo. »Dinamo« se zavrti ter zapoje, transmisija začne tleskati in žaga zasika ter se zagriže v hlod.

Ti skrivnostni delavci prihitiijo v trenutku po sto kilometrov daleč, če je treba. Prihajajo pomagat tudi kmetom. Znajo goniti mlatilnice, črpalke, slamo-reznice in še nešteto strojev, če jih kmet ima. Delajo samo s stroji. Celo krave molzejo in ovce strižejo s stroji. Zdi se, da

se stroji vrtijo sami. Nikjer ne vidiš parnega kotla, ne bencinskega motorja, nikjer ni niti najmanjšega dima. Temu se pa nihče več ne čudi. Tudi vaščan, ki je zdaj prvič zagledal električno luč, se je takoj sprijaznil s tem čudežem. Električna je posvetila v stoletni bajti, kjer so še pred dobrim polstoletjem svetili s trskami.

To so čudeži, ki se pri nas začenjajo goditi šele zdaj. Zares, čudeži, kakršnih si naši predniki niso mogli niti misliti. Če bi jih mogel kdo opisati že v tistih časih, bi mu seveda nihče ne verjel, da bi bilo kaj takšnega mogoče.

Navadno se ne vprašujemo, kdo nam je omogočil te čudeže. Zdi se nam, da pač mora tako biti ter se jezimo, če n. pr. ugasne električna luč. Kdo nam je dal elektriko? Kdo nas je naučil izdelovati stroje? Kdo je zapregel stroje, da delajo namesto nas?

Odgovor ni tako lahek. S tem bi ne povedali mnogo, če bi začeli naštevati ime-

na izumiteljev. Odgovor ne spada v okvir povesti o belem kruhu. Ali bi človek kdaj pokusil beli kruh, če bi bil popolnoma zadovoljen s črnim kruhom? Ali bi kdaj zasvetila električna žarnica, če bi vsi ljudje mislili, da na svetu ni mogoče nič spremeniti in da je vse tako najbolje urejeno na večne čase?

Človeški duh je tisti upornik, ki se je vedno upiral vsemu staremu in iskal nove poti. Vse, kar nam olajšuje delo in lepše življenje, je iznašel človek sam. Nič mu ni bilo podarjeno, vse je moral izumiti in ustvariti. Kolikor vrst strojev — najmanj toliko izumov je bilo treba. Za vsak izum pa je bilo treba nešteti poskusov, izboljšav in ur nemirnega razmišljanja. Treba je bilo tudi žrtev. Koliko žrtev je n. pr. zahtevalo letalo, preden so se človeku razvila zanesljiva krila, da se je odtrgal od zemlje!

Vse, kar je ustvaril človek, je pa delo njegovih rok. Brez rok bi se ne mogel razviti tudi duh. Človek se loči od živali prav po tem, da uporablja roke, da se je zravnaval in da je začel delati z rokami. Ko se je zravnaval, se je začela spreminjati njegova lobanja — postala je človeška. Človek ima med vsemi živimi bitji najbolj razvite možgane. Njegovi možgani so se pa razvili med delom. Med delom se je

razvila tudi človeška govornica, to se pravi — misel.

Ko se je človek zravnaval, se je pa tudi začel vzpenjati čedalje više po stopnicah razvoja. Začel si je podrežati naravne sile. Najprej si je podredil ogenj. Potem je ukrotil vodo, ki mu je začela vrteti mliarska kolesa. Podredil si je pa tudi veter, ki mu je moral poganjati jadrnice in mline na veter. Zdaj pa človek že posega po atomski sili, ki je nakopičena v najmanjših delcih prvin — v atomih.

Sklenila sva pogodbo, da ne bova govornila preveč učeno. V tem poglavju sem hotel samo povedati, da se dobro zavedamo, kaj hočemo:

Postati hočemo gospodarji svojih zakladov; hočemo beli kruh! Hočemo pridelovati kruh zase; kopati rude za naše tovarne; izdelovati sami vse vrste strojev, ki jih potrebujemo, pa tudi tiste, ki jih bomo še kdaj potrebovali; hočemo biti ljudje, ki zaslužijo to ime — zdravi, razumni, zavedni, srečni. Hočemo živeti, ustvarjati, napredovati! Nočemo več hirati v pomanjkanju, ne otopevati v nevednosti in obupu.

Hočemo biti ljudje!

(Dalje)

Na Severni Koreji

Mlada ljudska republika na Daljnem vzhodu

Dan se je že nagibal k zatonu, ko je naše letalo pristalo v Phenjanu, v političnem, kulturnem in administrativnem središču Severne Koreje. Po cesti, ki vodi v mesto, so se v žarkih zahajajočega sonca kot kresnice svetlikali drobci premoga, s katerimi so bila posuta tla. Nedaleč od tod so ležale kope antracita, ki zalaga na novo ustanovljeno industrijo, elektrarne in promet. V Phenjanu je polno tovarn in delavnic, v trgovinah je živahen promet, na vse strani švigajo tovarni avtomobili, naloženi z lesom, premogom, kovinami in živili; na postajah se premikajo težko obloženi tovarni vlaki in vse ustvarja slika kipečega življenja.

Hiše evropskega tipa imajo po nekaj nadstropij in skromna stanovanja delavcev krasijo napisi in plakati, ki pozivajo korejsko ljudstvo, da se združi in ustvari enotno demokratično državo. Pozornost vzbujajo številni portreti tovariša Stalina in Kim - Irsena, predsednika ljudskega komiteja Severne Koreje.

Posrečilo se mi je najti Kim - Irsena, v njegovi delavnici. Plečat mož srednje postave, s prijaznim nasmehom na ustih, je pripovedoval o usodi trpečega korejskega ljudstva, o njegovi stari in samostojni kulturi ter o velikem času, ki je potekel na Severni Koreji po njeni osvoboditvi.

»Naš narod,« je dejal Kim - Irsen, »je dosegel velik uspeh pri obnovi gospodarstva dežele. V začetku leta 1948 je začelo obratovati 800 podjetij in tudi vse nove in poddržavljene tovarne. Vsa podjetja mnogo bolje delujejo kot pod Japonci. Zdj pridobivamo dvakrat toliko rude kot leta 1946 in kovinska proizvodnja se je povečala za en in pol krat. Uspehi delovnih ljudi Severne Koreje nas predvsem začudijo, če pogledamo, kaj se dogaja v Južni Koreji, kjer gospodujejo ameriške čete. Tam izpolnjuje industrija le 15 do 20 odstotkov svojih nalog in število brezposelnih stalno narašča. Zaradi pomanjkanja premoga elektrarne stojijo in tudi železniški promet ne uspeva tako kot bi moral. Kmet propada; osnovni prehrabeni proizvod riž je na Južni Koreji 10 do 15 krat dražji kot na Severni.«

Ljudstvo Severne Koreje je postalo neodvisen gospodar svoje usode in odkar je s pomočjo Sovjetske zveze doseglo svobodo, je vedno bolj uverjeno, da je od lastnega truda odvisno blagostanje vsakega državljanca.

»Če hočete spoznati,« je rekel Kim - Irsen, »kaj zmore ljudstvo, rešeno suženjskih spon, pojdite v tovarno v Kendziho.«

O tej tovarni kovinskih izdelkov, ki so jo Korejci postavili v kratkem času, smo slišali pripovedovati že mnoge Korejce. Ponosni so, da so v nekaj mesecih zgradili to, za kar se je zdelo, da bodo potrebovali desetletja. Poudariti je treba, da so se Japonci trudili, da bi gradnjo posameznih oddelkov onemogočili.

V Kendziho smo se vozili v malem »fordu«. Po poti smo srečevali belo oblečene ženske s torovi na glavah, može, ki so noči osušene ribe in jabolka, otroke s knjigami pod pazduho in vole, vprežene v kmečke vozove. Vozili smo se skozi vasi, hiše so po večini zgrajene iz glince, ulice pa tako ozke, da se dva voza na njih ne moreta srečati. Na obzorju smo zagledali tovarniške stavbe, ki se dvigajo nad trhlimi strehami delavskega naselja, ki se zdi, kot da se je vkopalo v zemljo.

V tovarni v Kendziho, je bilo vse slavnostno razpoloženo, ker je ne dolgo tega začel delovati tretji plavž. Na dvorišču je galerija portretov tistih, ki so sodelovali pri gradnji plavžev, in tistega, ki je imel srečo, da je prvi v plavžu topil in delavca, ki je dosegel najvišjo proizvodnjo. Tovarna je videti kot nova in od kar so nehali gospodovati v njej Japonci, se je v delavcih močno spremenil odnos do dela.

»Kaznilnica se je zdela prijaznejša od zakajenih sten, sredi katerih so morali delavci 14 ur dnevno upogibati hrbet in čakati, da se jih vsak trenutek poloti boizen«, pripoveduje delavec Jun - Hensen.

Kmalu so nas goste Sovjetske zveze obkolili delavci in strokovnjaki ter ponosno naštevati številke proizvodnje.

»Razumete«, je navdušeno govoril jeklar

Kim Penok, »mi ne delamo za gospodarja, temveč zase, za blaginjo ljudstva; to je prava sreča.«

Japonci niso videli v Korejcih ljudi, niso jim dovoljevali na vodilna mesta, niso jim prepuščali del, ki so zahtevala strokovnjakov; za delo so Korejci prejemali manjše plačilo od Japoncev, niti niso smeli govoriti v lastnem jeziku in nositi domače noše. Sedaj pa je to drugače. Povsod so vidni rezultati velike demokratične obnove in Korejci so dokazali, da so sposobni vladati si sami. Svoboda je torej pripomogla, da so se pri Korejcih v tako kratkem času usposobili kadri delavcev, da je napredovala industrija, kmečko gospodarstvo in ljudska kultura.

Ravnatelj tovarne Čan Iklin, še nedavno navaden mehanik, je povedal tole: Preden smo zgradili nov plavž, smo sklicali na posvet delavce in strokovnjake. Jasno je bilo, da nas čaka skupno delo, težko in odgovorno. Nekdo je pripomnil: Bomo zmogli? Tedaj je vstal navaden delavec, rekoč: »Sovjetski ljudje dvigajo tovarne iz razvalin, zglejmo se po njih in uspel bomo.«

Kolektiv je premagal vse težave in zgradil plavž brez zunanje pomoči.

V Kendzihi smo si ogledali tudi večerne tehnikume, šole za mojstre, različne te-

SOLE V SOVJETSKI ZVEZI

60 milijard rubljev za ljudsko izobrazbo

V letošnjem letu obiskuje v Sovjetski zvezi šolo 33 milijonov 200 tisoč otrok. Za šolstvo je postavila Sovjetska zveza v svoj proračun vsoto 60 milijard rubljev.

1 milijon 200 tisoč učiteljev

V sovjetski šolah uči preko milijon 200 tisoč učiteljev. To ogromno število pa je vsako leto izpopolnjeno z novimi močmi — diplomiranimi pedagogi. V deželi je sedaj 821 srednjih pedagoških institutov in 123 visokih pedagoških šol. Poleg tega pa se tudi na univerzi pripravljajo pedagogi za srednje šole.

Milijon šolskih knjig za sovjetske šole

Za osnovne in srednje šole so tiskali v letošnjem letu desetine milijonov šolskih knjig. Samo pedagoška založba republike Rusije je izdala do 1. septembra za letošnje šolsko leto 80 milijonov učnih knjig v ruskem jeziku. V Azerbejdžanu je bilo tiskanih 1 milijon 800 tisoč učnih knjig, v Georgiji pa preko 2 milijona. 50 različnih učnih knjig — 20 za osnovne šole in 30 za srednje so tiskali v Kazakstanu.

Novo šole

Letos so v Sovjetski socialistični republiki Rusiji zgradili 526 novih šolskih poslopij. Več desetih novih šol so zgradili tu-

di v Ukrajini in Belorusiji. Za nove šolske zgradbe v Turkmeniji so porabili 1 milijon 600 tisoč rubljev, prav tako v drugih enajstih republikah.

Poleg šolskih zgradb, ki so bile postavljene na državne stroške, so mnoge zgradile tudi sovjetske organizacije na pobudo ljudstva. Samo v enajstih okrožjih republike Rusije je bilo zgrajenih in obnovljenih 300 šol za 21 tisoč goincev.

Ljudske šole na skrajnem severu

V severnih predelih Sovjetske zveze imajo 500 šol, med katerimi je preko 100 sedemletk in srednjih šol, v katerih uče v materinščini, t. j. v jeziku tistih plemen, ki tam prebivajo.

Pred revolucijo severna plemena niso imela ne šol niti knjig, bila so skoraj popolnoma nepismena.

Pedagoški nadzor nad učenci nižjih razredov v prostih urah

Učenci prvega in drugega razreda ostanejo še po končanem pouku pod nadzorstvom učiteljev, vse dokler starši ne končajo dela. V tem času pomagajo učitelji učencem pri nalogah, jim svetujejo pri izbiri čtiva in jim pomagajo organizirati igre. Otroci preživijo pošolski čas v posebnih prostorih v okviru pionirske organizacije.

čaje, bolnice, klube, menze; vse to so zgradili ob tovarni v zadnjem času. Tudi nove hiše za delavce že postavljajo.

Korejsko ljudstvo gradi novo življenje. To opazimo povsod, znanstveniki se močno trudijo, da bi ustvarili nove kulturne ustanove, v knjigarnah najdemo nove izdaje knjig v domačem korejskem jeziku, zanimanje za literaturo z dneva v dan narašča, odpirajo nove osnovne in srednje šole.

Prej je bilo med Korejci ne le malo inženirjev, temveč tudi malo tehnikov, sedaj pa obiskuje tehnične tečaje več kot 40.000 ljudi.

Večina prebivalcev je bila nepismenih, v poslednjih dveh letih pa se je v tečajih naučilo brati in pisati na deset tisoč oseb.

Bodisi, da se pogovarjamo s kovinarji, z jeklarji, z rudarji, drvjarji, ribarji ali s kmeti Južne Koreje, vsi ogorčeno protestirajo proti politiki ameriške vojaške uprave, ki hoče Južno Korejo spremeniti v kolonijo monopolistov. Število beguncev z Južne Koreje stalno narašča, kajti tam živijo slabše kakor črnci v Združenih državah. Amerikanci zasledujejo demokratično gibanje, mečejo v ječe na tisoče ljudi, katerih edina krivda je v tem, da hočejo živeti kot ljudje. Nedavne volitve na Južni Koreji so vsemu ponovno dokazale, kaj pomenijo ameriške izjave o »svobodi« in »demokraciji«.

Fevdalni sistem na Severni Koreji je uničen. Po agrarni reformi so kmetje brezplačno dobili več kot milijon ha zemlje. In kaj je rezultat tega? Večji pridelek žita in riža ter izboljšanje živinoreje.

Na Koreji je malo rodovitne zemlje, ker pa ne sejejo samo po ravninah temveč tudi po pobočjih strmih gora, je žetev precej naporna. Kmetje sicer zelo skrbno obdelujejo polja, vendar je način obdelovanja še precej preprost, vendar pa so Korejci prepričani, da bodo tudi oni kmalu obdelovali zemljo s traktorji.

(Po »Ljudskem tedniku«)

OTROCI ESKIMOV V ŠOLI

Kmalu po revoluciji so Rusi ustanovili prvo šolo za Eskime v nekem kraju severovzhodne Sibirije. Otrok je bilo le 10, a učitelj je imel z njimi take težave, kot da bi jih bilo 100. Največ neprilik mu je delala trma otrok. Trma je Eskimu v krvi. Najbolj so se upirali, ko jih je učitelj hotel navaditi, da se umijejo z vodo in milom. Z rokami in nogami so se branili, jokali in vpili od strahu pred umivanjem, ki ga niso bili vajeni. Najbrž niso bili umiti še nikoli v življenju. Enako vpitje je nastalo, ko so jim hoteli ostrčiti lase. Šele čez nekaj dni se je posrečilo temeljito osnažiti vseh deset učencev. A tedaj se je zgodilo, da so morali učence s silo odtrgati od kadi s toplo vodo. Zdj bi se najraje ves dan igrali z vodo.

Izdavatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Frane Potok, Vellkovec. Glavni urednik: Dr. Franc Zwitter; odgovorni urednik: Franc Ogrja, oba Celovce, Salmstraša 6. Uprava: Celovce, Völkermarkter Straße 21. Dopisni se naj pošiljajo na naslov: Celovce (Klagenfurt), Postamt 1., Postschloßbach 272. Tiska: »Kärntner Volksverlag G. m. b. H.« Klagenfurt, 10.-Oktoberstraße 7.

PREŽIHOV VORANC:

NAŠI MEJNIKI

11

Gad je padel mučitelju prav na glavo, od tam pa se mu je zmotil po rokah na tla. Vester je dobro zadel. Ker je padec žival omotil, ga ni vsekala, ampak se je grdo zvijala na tleh.

Hubert je zakričal kakor obseden, izpustil vrv in blazno odskočil. Na glavi in po rokah mu je še gomazil mrzel občutek ostudne živali. Prepadeni rabelj je bil tako prevzet, da ni mogel takoj najti izhoda iz stolpa, in je skakal sem in tja, kakor nor ter nerazumljivo vpil. Tedaj pa je priletela iz vrha nova manjša žival v žrelo. Ta ga sicer ni zadela, vendar je nje ostudni pojav rabeljna še huje zbegal. Sedaj je udrl naravnost skozi vhod in planil po bregu navzdol proti trgu.

Vester se je na stolpu oddahnil. Čim je zagnal v žrelo prvega gada, je zagledal že drugega, nekoliko manjšega, ki se je zvit grel na soncu. Tudi tega je takoj zagnal nanj. Uspeh je bil popoln, rabelj je pobegnil in kmetica je bila rešena. Deček je ostal na stolpu še nekaj časa in zasledoval rabelj, ki je dirjal proti trgu, dokler

ni izginil v hiši komande. Sedaj je bilo treba jadrno delati. Fant je takoj splezal na tla in odšel v žrelo.

Kmetica je ležala trda na zemlji. Naj jo je Vester tresel, kolikor jo je hotel, ni mogel dobiti od nje nobenega življenja. Glava ji je padla na prsi kakor mrliču. Rabelj jo je v svojem besu zadavil. Poleg nje sta ležala dva marogasta gada kakor mrtva, ker ju je večerni hlad, ki je vladal na dnu prostora, popolnoma ohromel.

4.

Nastopil je prvi dan jesenskega deževja. Razvalina je bila mokra in ostudna. Debele, umazane kaplje dežja so počasi polzele po zidu navzdol in se izgubljale v rumenem listju, ki ga je veter natrosil po tleh. Bajta pod razvalino je čepela vsa talovna v bregu. Trg je bil zapuščen in dolgočasen. Reka pod njim je izgubljala svojo svetlo podobo in leno tekla po dolini. Hribovje ob reki je bilo pokrito z megami, ki so se plazile vedno niže k njej.

Taka je bila slika, ki se je videla z graj-

skih razvalin. Toda Vester te slike ni gledal. Ko bi jo mogel gledati, bi tisto jutro videl, kako so se odprla vrata na dvorišču trgovčeve hiše v trgu, kako je stopil skozi vrata majhen, pokveržen deček in kako so na dvorišču tega dečka obstopili trije vojaki in ga zvezali. Ko je bil zvezan, so pristopili še trije drugi vojaki in gnali tistega dečka skozi trg proti grajski razvalini. Deček je šel počasi in molče navkreber. Ko so prišli blizu bajte, je tam zalajal domači pes z žalostnim glasom. Že nekaj dni je bil sam v bajti, ker so nekega jutra od tam odgnali vso bajtarjevo družino v poslopje sredi trga. Pes je tulil od gladi in žalosti. Potem so vojaki z Vestrom krenili proti grajskemu stolpu in vstopili v njegovo dno.

Ko bi Vester čepel vrh stolpa, bi videl, da v zidu ni bilo nobenega kaveljna in nobenega železnega droga, ker je tudi zadnjega, na katerega je Hubert obešal kmetico, izrväl on sam iz zidu. Pri rvanju tega železa ga je trška policija zalotila. Videl bi, kako so vojaki malega, zvezanega fanta postavili k zidu, odstopili potem k nasprotnemu zidu in na kratko povelje vsi skupaj ustrelili proti fantu, ki se je nemo zrušil na zemljo.

Ker je bil on sam tisti pohabljeni fant,

vsega tega zadnjega dejanja v grajskem stolpu ni mogel videti.

Slovo o polnoči

Ljubljana je tiha ko grob. Le tu pa tam preseka nočno tiho eksplozija puške ali mine na bloku, kje za Šiško ali tam proti Posavju. Nato zažari blokovoško ozorje, kakor utrinek sveče na velikem obzoru, in spet umre v temo. Redkeje, a ostreje razbija nočno tišino glas zbrojevke, ki se oglasi z Golovca ali še dalje tam izza Barja. To pa ni več klic iz groba, ni več utrinek mrliške sveče, to je vrisk fanta iz daljave, ki hodi k ljubici v vas. Veliko srce ljubljansko, zajeto v žični plot, otrpne ob utrinku bloka, ob pozdravu z Golovca, pa za trenutek popolnoma obstane, da bi se potem razletelo na vse strani, od koder vriska njegov veliki fant.

To je ena noč izmed tisočih noči...

V temo ene take noči ždi velika, križasta rakev, stavba ljubljanskega sodišča. Na njenem zadnjem koncu meji temnejše kakor noč vrsta, majhnih zamreženih oken. Levi trakt tega črnega križa je razsvetljen. Pet ali šest okenc je v drugem nadstropju, ki brle v noč.

(Dalje.)